KÉMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

[illegible] vasárnap reggel.
[illegible] ára: Egész évre 8 korona, félévre [illegible] korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő: DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön. Ide intezendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemü pénzilletékek.

A polgári iskoláról.

Szenes Adolf polgári iskolai tanár »A polgári iskola a produktiv pályákra nevelés szolgálatában« cím alatt a minap Nagyszentmiklóson előadást tartott, amely igazán megérdemelte, hogy külön lenyomatban minél szélesebb körben olvassák el, hogy különösen a nagyközönség legyen végre valahára egészen tisztában a polgáriskola kérdésével.

Igaz, hogy a konzervatizmussal nem könnyü föladat a harcot folytatni; de hál' Istennek, nagy közönségünk, a polgárság, ma már a polgáriskola jelentőségét elismeri, céljat kellőképpen méltányolja és mint a gyakorlati életre előkészítő és vezető hasznos, sőt manap már föltétlenül szükséges intézményt megbecsüli. Hogy a polgáriskola reformra szorul, azt maguk az iskola tanárai tudják legjobban s éppen ők sürgetik már hosszu évek óta ennek a reformnak elmaradhatatlan keresztülvitelét. Nem rajtuk mult, hogy eddig e tekintetben kevés történt; tény azonban az, hogy a »késedelem oka valószinüleg itt is a közismert »födözet hiánya.« Erőt pedig jobb nem okoskodni, hanem inkább térjünk Szenes tanár értekezésére vissza és vonjunk le abból némi tanulságot!

Röviden, világosan és határozottan körvonalazva benne van ebben a kis füzetben az egész polgáriskolai kérdés. Vajudó multja, szomoru jelene és biztatobb reményekre jogositónak tervezett jövendője. A »Történelmi fejlődés« cimü fejezetében rámutat a polgáriskolák tervezőinek intencióira, a polgáriskoláknak, mint a magyar kultura, magyar államesszme centrumainak a nemzetiségi vidékeken való elhelyezkedésére, azokra a kisérletekre, melyekkel néhai Trefort miniszter a polgáriskolákat megerősiteni s közgazdasági érdekeink szolgálatára képesiteni iparkodott, jelezve röviden e törekvések sikertelenségének okait. Statisztikai adatokkal számol be a *gimnáziumi lázról* és annak hátrányairól.

A polgáriskola egyik föladatául azt tűzi ki, hogy »nevelnie kell egy olyan társadalmat, *amely nem irtózik a munkától és nem tartja urhoz nem méltó foglalkozásnak a produktiv munkát.* Olyan polgári munkásosztályt kell teremteni, mely művelősége által nyert nyomós sulyával ráfekszik a mai fölfuvalkodott gőgös társadalmi fölfogásokra«. Igazán szivből és meggyőződésből üdvözöljük a füzet iroját bátor és önérzetes, nyilt és őszinte kifejezéseiért akkor, midőn a dolognak elevenére nyult és nem habozott kimondani azt, amit sokan tudnak és éreznek, de mintha röstellenének szint vallani.

E munkára nevelő cél mellett a tömegmüveltség terjesztését teszi második föladatául. És pedig bölcsen! Mert a magyar nemzetnek ne csak egyes osztályai részesüljenek megfelelő nevelésoktatásban, fokozottabb müvelésben, hanem gondoskodjunk a polgárság, a nép, a tömeg müveléséről is. Nem privilegium az a müveltség, amely csak egyes kasztokat illet meg, hanem legyen az köztulajdonjog, amelyet a polgáriskola, mint a népiskola fölé épitett nevelő és oktató intézet ad és terjeszt.

Helyesen domboritja ki a mai felsőkereskedelmi iskolák virágzásában rejlő azt a tanulságot, hogy e virágzásnak nem azoknak a kereskedelmi emporiumoknak (gócpontoknak) a kereskedelmi igényei az okai, melyekben ezek az iskolák el vannak helyezve (pl. Nagyrőce, Alsókubin, Turóczszentmárton stb.), hanem az a tény, hogy a városok az egyetemre előkészitő középiskolák mellett szükségét érzik egy gyakorlati irányu középfoku iskolának. Az egyoldalu kereskedelmi jelleg hátrányainak ellensulyozására a *hétosztályu* polgáriiskolát az illető vidék igényei szerint mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi irányunak

Aranyások.

— A szamár, mint felfedező. —

Az aranyásokról, ezekről az érdekes emberekről mondunk itt egyet-mást. Világszerte sokat beszeltek a mult szazadban azokról az aranymezőkről, amelyeket Amerikában fedeztek fel. Kaliforniában rengeteg ember foglalkozott ekkor aranykereséssel és közülük nagyon sokan meggazdagodva tértek vissza onnan. Utóbb azonban már annyira kizsákmányolták a kaliforniai aranymezőket, hogy másfelé kellett keresniök a szerencsét az aranyásóknak. Meg is találták ezt a másik helyet, ahova azután épen ugy özönlöttek, mint annak idején Kaliforniába. A hófödte Sierre Nevada bércein átvergődve, elözönlöttek Nevadát és ott igyekeztek szert tenni kincsre, gazdagságra. Hamarosan hire futott egész Amerikában, hogy Nevada bércei között uj forrás nyilt meg a gazdagodásnak s megindult aztán a népvándorlás arra felé.

Kezdetben csak néhány merészebb ember vállalkozott erre a feladatra. Az első kutatók Nevada északi részében kezdték a kincskeresést. Aranyat keresztek, de először ezüstöt találtak: felfedezték a hires Comstock-ezüstbanyákat, amelyek azután sok embert tettek többszörös milliomossá. Ez a felfedezés további kutatásra buzditotta a kincskeresőket s nem nyugodtak addig, amig aranyércet nem találtak. Mikor elterjedt a hire a dus leleteknek: nyomban lakatlan vidékei bámulatos gyorsasággal kezdtek benépesedni.

Csak Amerikában találjuk példáját a benépesedés ilyen gyorsaságának. Ahol még hónapokkal ezelőtt keresve sem lehetett volna találni lakóházakat, hirtelenében városok keletkeztek. A puszta vidékeket, amelyeken eddig csak vad madarak tanyáztak, hirtelenében meghódiitották a kincskeresők a civilizáció számára. Nem riasztotta vissza ezeket a kincskeresőket az sem, hogy a vad vidékeken mindenféle veszedelem fenyegette őket.

A savas talajból nagy számmal bogyognak ki olyan források, amelyeknek vize mérges savaktól van megfertőzve, vagy pedig arzénikumot tartalmaz. Egy alkalommal egy egész csapat vasutépitő munkást mérgezett meg ott egy ilyen arzénikumtartalmu forrás. Eltévedtek a vadonban és mindnyájan ittak egy tiszta vizü, üde forrásból, mely az egyik szikla alól bugyogott elő. Alig haladtak aztán ezer lépesnyire a forrástól, egyszerre heves fájdalom lepte meg őket. Összerogytak és rövid idő mulva nagy kínok között meghaltak. Hetek mulva akadtak rá a holttestükre a társaik, akiket megkeresésükre küldtek el utánnuk. Az orvosok megállapitották, hogy valamennyit az arzénikum tartalmu forrás vize ölte meg.

Különösen 1901. után vándorolt rengeteg aranykereső Nevada bércei közé. Abban az esztendőben ugyanis hire jutott egész Amerikában az első aranyleletnek. Egy Jim Butler nevü szerencsés kincskereső bukkant rá a hires aranyleletre, még pedig olyan módon, hogy beillenék mesébe is a története. Ezer meg ezer ember hiába kereste, kutatta ő előtte az aranyat a hegyekben, nagy nélkülözések között, emberi erőt meghaladó fáradozással; még sem voltak olyan szerencsések, mint Jim Butler, aki véletlenül talált rá a szerencséjére.

Szegény ember volt, amikor raszánta magát a kincskeresésre. Összekuporgatott dollarain három szamarat vásárolt s megrakta a hátukat élelemmel, azután elindult velük Nevadába. Felütötte ott a tanyáját a hegyek között és naponta reggeltől-estig kutatta mindenfelé a csillogó aranyércet, amelytől boldogulását, szerencséjét várta. Hónapokig dolgozott, küzködött a zordon vidéken eredményt

tervezi. Az általános gyakorlati műveltségre nevelő polgáriiskola a szakiskolákat (gazdasági akadémia, ipari és kereskedelmi szakiskolák) nemcsak nem tenné fölöslegesekké, hanem oly összefüggés fejlodhetnék ezek és az általános, de — ismételjük — gyakorlati műveltség szolgálatában álló polgári iskolák között, hogy ez utóbbiak amazok legalkalmasabb előkészitői lehetnének.

Szenes tanár értekezésében a jövő polgári iskola szervezetét is vázolja, ami már inkább az illetékes tanári körök és a közoktatásügyi miniszterium szakosztálya figyelmét hivja föl.

A magunk részéről azt a határozott véleményt tápláljuk, hogy a polgári iskola a társadalom érdeklődését és támogatását megérdemli, mert annak szükségességéről és megfelelő módon való fejlesztéséről már minden józanul gondolkodó hazánkfia meg van győződve. A polgári iskolának létjoga és szép jövője van.

Kossuth Lajos a tokaji borról.

Pár év előtt Kossuthnak egy levelét közlé a »Torontáli Közlöny«, amelyet ő Szakmáry Dónát lucsivnai birtokoshoz irt akkor, amidőn az négy üveg tokaji borral lepte meg, négy üveggel abból a most már nagyon ritka kincsből, melyet 1811-ben termett a tokaji hegy. Kossuth ezt az ajándékot köszöni meg e levélben, amelyben emlékezetének tárházából több apróságot vet papirosra.

»Amidőn ezt a Nektárt szürték — mondja levelében — az aszuszőlőt válogató szüretelők napjában négyszer is kénytelenek voltak megmosni kezeiket, hogy dolgozhassanak; ugy összetapadtak ujjaik a cukros szőlőnedvtől, mintha hig enyvben markoláznának. Magam láttam, saját ujjaimon is tapasztaltam, mert biz én akkor már 9 éves fickó voltam. — emlékezem. Az ön édes atyja, vagy — ami valószinübb — nagyatyja, befalasztatta borát, hogy megmaradjon. Engem hánytak-vetettek a sors habjai, hajótörést szenvedtem az élet viharos tengerén és mégis megvagyok; haszontalan rom, de még megvagyok, ha ugyan a tehetetlenség életnek nevezhető s mi marad fel számomra hosszu életem végalkonyán? a meghiusult életcél bánata, a veszteségek keserve s az emlékezet üres szalmája. Hanem a 11-iki bor és önnek és lakhelyének neve, felevelenitette öreg agyamban gyermekkorom egy incidensének emlékezetét s ez az, hogy én azon időtájban, midőn azt a bort szürték, — ugy tetszik nékem — éppen 1811-ben az ön ősi lakának vendége voltam Lucsivnán. Atyám anyámmal családom ősi fészkébe, Turócba utazott, megosztozni az örökségen fivéreivel. Engem, gyermeket, magukkal vittek. Első nagyobb utam volt életemben. Lucsivnát utunkba ejtettük. Atyám s önnek atyja (vagy önnek nagyatyja, mert nagyon régen volt) ismerték egymást Hegyaljáról, mert barátságos viszonyban álltak, hát igénybe vették vendégszeretetét; egy napot töltöttünk önök házánál Lucsivnán. Én mint amolyan gyermek össze-vissza futkostam kertjüket s megrakva látván szép piros gyümölcscsel a ribiszkebokrokat, elcsodálkoztam, mert szeptemberben voltunk, amikor nálunk ott a Hegyalján a ribizkének már rég hire sem volt; beléptem egy marokkal s berohantam vele a házba, azt kiáltozva: Nézd csak anyám! nézd, itt most érik a (ribiszke! és csogyermekkoranak emlékezete, mig a férfikoré elmosódik) tisztán emlékszem, hogy önnek nagyatyja azt mondta: »Ez az én időjárási prófétám, ha itt a ribiszke szeptemberre megérik, személyesen lemegyek szüretelni a Hegyaljára, mert tudom, hogy akkor kitünő jó bort szürünk; ha meg nem érik szeptemberre, akkor nem megyek, komisz szüret lesz!«

Alább megjegyzi Kossuth: »A ládácskán a 4 üvegecske nektár pénzértékét 100 frankra láttam irva. Alant becsülte az ön pincemestere a szállitmányt. V-ik Ferdinánd koronázásához 1830-ban kerestek 1811-iki aszuszőlőbort a Hegyalján. Találtak Szirmay Antalnál Tolcsván, Praveczkynél Mádon, Szerviczkynél Tokajban. Ezer darab körmöczi arannyal fizették átalagját. Holmi rongy bankóért nem volt eladó az aranybor, amely pedig akkor még csak 19 éves volt. Hát kérem, mennyivel fizetnék most s mennyivel fizetnénk a legközelebbi koronázáskor, — ha ugyan lesz még koronázás, amire nem mernék esküt tenni; olyan nagy kérdőjel a jövő, több mint egy tekintetben.«

Kossuth megirta levelében, hogy a borból csak egy üveggel fogyasztott el, a többi három üvegre pedig ráirta, hogy mikor száz éves lesz 1911-ben, bontsák fel azok, akik akkor élnek.

Mindenesetre érdekes volna megtudni, hogy hát valójában hol vannak az üvegek és fölbontották-e azokat?!

Sz. B. l.

Az uraskodás ellen.

Régen kivánjuk a földmivelési költségvetési tárca tárgyalása során, hogy a miniszter kövessen el mindent arra nézve, hogy a földmivesiskolák ne neveljenek urakat, hanem értelmes kisgazdákat. Ugy látszik, most ezt a kérdést sikerült szerencsésen megoldani. A miniszter számolva azzal a körülménynyel, hogy kétségtelenül szükség van a nagyobb és középbirtokoknak munkafelügyelőkre és előmunkásokra — ketféoszlja a mostani földmivesiskolákat a két célnak megfelelőleg. A miniszter azt tervezi, hogy a nagyobb földbirtokkal rendelkező földmivesiskolákon ezentul gazdasági altiszteket képeztet ki hoszszabb gazdasági kurzuson — azután egyrészt a már meglevő földmivesiskolákat kizárólag arra a célra alakittatja át, hogy azokban kisgazdák gyermekei otthon szerzett gazdasági ismereteiket kiegészitsék. A tanitás ideje is rövid lesz itt és elvégzése után a növendék semmiféle oly bizonyitványt nem fog kapni, mely valami gazdasági tisztségre kvalifikálna.

Mindössze hat hónapig fognak ezekben a legalsóbbfoku gazdasági iskolákban a kisgazdák gyermekei tanulni; abban az időben, amikor odahaza, a két kezük munkájára kevésbé lesz szük-

telenül, tovább-tovább vándorolva. — Végre elfogyott már az élelmiszer is s meg kellett ölnie az egyik szamarat, hogy ennek husával tapláikozzék. Kétségbeesetten ragaszkodott abbeli reménységéhez, hogy egyszer mégis ráakad majd valahol olyan közetre, mely aranyat tartalmaz.

Teltek a hetek s a második szamarat is meg kellett ölnie eledelnek. Most már az a veszedelem is kezdte fenyegetni, hogy eltéved a vadonban s ha a harmadik szamarat is megeszi, akkor attól is kell majd félnie, hogy éhen pusztul el. Egy este fáradtan dőlt le egy szikla tövében és hamarosan elnyomta az álom s csak éjféltájban ébredt fel. Gyönyörü holdvilágos éjjel volt. Körülnezett, kereste a szamarat, de nagy rémületére nem látta sehol. Eszébe jutott most, hogy lefekvésekor nagy kimerülése miatt elfeledte odakötni az állatot valamelyik fához. A szamár alkalmasint füvet keresett és e közben elbolyongott valamerre — gondolta Jim Bútler s nyomban elindult a keresésére. Rémülete azonban egyre fokozódott, mert akármerre kereste a szamarat, sehol sem akadt rá.

Végre hosszas keresés után az egyik ösvényen ráakadt a lábai nyomára s most már helyes irányban folytathatta a keresést. Hegyen-völgyön át barangolva, végre megpillantotta a szamarat egy szikla tövében, ahol éppen a bogáncsot rágta. Feléje futott, de a szamár is tovább iramodott. Mergében letört most Jim Butler egy darabkát a mellette levő sziklakőből, hogy a szamár fejéhez dobja.

Már éppen el akarta röpiteni a követ, amikor hirtelen leesett az álla nagy bámulatában s a keze kinyujtva maradt a levegőgőben, mintha megdermedt volna. A felhők közül kibukkanó nap első sugarai ráestek a kezében levő kődarabra, mely csillogni kezdett azon a felén, ahol a törése volt. Aranyérccel volt tele a kő. Jim Butler, amikor magához tért első meglepetéséből, hirtelen megfogta a szamarat, majd alaposan megvizsgálta a letört követ és a sziklát. Hamarosan meggyőződött arról, hogy dus aranyerekre talált véletlenül; a szerencse tehát mégis ramosolygott annyi hiábavaló küzdelem után.

Felfedezte a hires Mizpah-bányát, mely azután többszörös milliomossá tette őt. Érdekes, hogy amikor már milliomossá lett, pompás istállót építtetett a szamárnak, mely az aranyerekhez vezette mesebeli módon.

seg. Ezekbe az iskolákba, mint eddig a 16 éves életkort betöltött ifjakat, de csakis kisgazdák gyermekeit veszik fel. Ellenben a gazdasági altisztképzőben a felvétel a 22 éves életkor betöltéséhez van kötve és ott már másfél esztendeig fogják a tanulókat tanitani Az iskola végső bizonyitványában meg is lesz jelölve, hogy annak sikeres elvegzése után az illető képesitve van birtokokon a gazdasági munkák ügyelésére és előmunkásul is alkalmazható. Egyszóval ez az iskola arra képesit, hogy a belőle kikerült ifjak gazdasági altisztekül alkalmaztassanak. Hogy az uj reformnak az életben való beválása milyen lesz, azt a miniszter három-három iskolában akarja megfigyelni és egyelőre hat hónapos kurzusokkal meg fognak nyilni a jászberényi, a kecskeméti és nagykárolyi földmivesiskola; gazdasági altisztképzővé alakittatnak át a rimaszombati, pápai és Ingosi már meglevő földmivesiskolák. Az uj reform már most az uj tanévben megvalósul.

Természetes, hogy az iskolai szellemet és a növendékek gondolatvilágát, valamint az életigényeket kormányrendelet, iskolai szervezet nem érintheti. Hogy ez a gyakorlati és régen érzett baj megszünjék és hogy a földmivesiskolák eredeti céljaikat valósitsák meg, ezt nem annyira szabályzat és rendelet dönti el, hanem az iskolák tanitóserege és az a szellem, melyet az iskola falaiban, a korszellem ellenére, meghonositanak. Bizonnyal tudja ezt a földmivelésügyi miniszter is és érdekes ujitását olyanokra bizta, akik intencióit egész jelentősége szerint megértik.

Nincs kétségünk abban, hogy amint a földes gazdák észre fogják venni az idők fordulását, azt, hogy a földmivesiskolák tisztán gyakorlati alapon az ő gyermekeiknek gazdasági tudását bővitik, de nem nevelték ki uraskodó hajlamait, ezek a földmivesiskolák népszerüek lesznek. Nem kell többé a pályázati hirdetményeknek azt tartalmaznia, hogy előnyben részesitik a földmives gazda és munkás gyermekét a felvételnél, hanem azt lehet mondani, hogy nem is vesznek fel mást, csakis ezeknek gyermekeit. De nem is kell mondani. Az uj rendelettel elérik, hogy népszerüek, kapósak lesznek a földmivesiskolák és sürgős szükség lesz az, hogy számukat szaporitsák. De egyben szükség lesz arra is, hogy minden egyes vidéki iskolájának más-más legyen a tananyaga. A hegyvidéki földmivesiskolák a maguk zónájának gazdasági érdekeit szolgálják, a fekete talaju Alföld és a nyirségi pestmegyei homok mezőgazdálkodása különbségeinek érvényesülni kell a lokális szükség szerint ezekben a földmivesiskolák gyakorlati tanitásában.

A néppárt régen szót emelt a földmivesiskolák eredeti hivatásának érdekében. Évek óta sürgeti, hogy ezeket az iskolákat adják át egészen az érdekelt osztalynak. Helyeseljük, hogy a miniszter ilyen irányban intézkedett és sikert kivánunk ujitásának.

Árnyék.

Mióta a szivemet összetörted,
Nem hullt azóta sohasem a könnyed?
Nyiló virág, elhervadó levél,
Valakiről neked sohse mesél?
Multad ködéből azóta nem járnak
Kisérteni panaszkodó, bus árnyak?
Csillagtalan, szomoru éjeken
Nem hallod, hogyha sir az énekem?
Az én nevem, ha valakitől hallod,
Nem futja el a pir sohse az arcod?
A szived már nem sugja meg neked,
Hogy valaki még mostan is szeret?

NOVÁK PÁL.

HIREK.

A király nevenapján, mult szerdán, délelőtt 9 órakor a helybeli apátsági templomban ünnepélyes isteniszolgálat volt, melyen a hivatalok képviselőin kivül a mindkét nembeli kath. tanulóifjuság és nagyszámu közönség vett részt.

Ötven éves találkozó. Lapunkban már volt róla szó, hogy az életben ritkaság, hogy ötven évre együtt legyenek azok: akik együtt érettségiztek a gimnáziumban. Ma találkoznak Szombathelyen és pedig: Széll Kálmán v. b. t. tanácsos, volt miniszterelnök és Székely Ferenc dr. igazságügyminiszter, ami szinten nagy ritkaság, hogy egy osztályból két miniszter kerüljön ki. Továbbá: Alexy Emil dr. szombathelyi városi tiszti főorvos, Dezső Dénes dr. Stefánia hercegnő volt magyar nevelője, Havasi Lajos felsőszilvágyi esperes-plébános, Maitz Antal papöczi plébános, Köberl János sárvári prépost-plébános, Baron Samu csepregi orvos. Ez alkalomból a főgimnáziumban fényes ünnep lesz, ugyanakkor fogja a város átnyujtani Székely miniszternek azt a határozatát, hogy nevéről neveznek el egy utcát. Fél 12 órakor hálaadó misét mond Sztraka Gábor, a találkozók egyetlen életben levő tanára.

Államsegély. A földmivelésügyi m. kir. miniszter a Gerczei Hitelszövetkezet berendezési költségeinek részbeni fedezése céljából 500 K államsegélyt engedélyezett.

Pintér Imre egyetlen művészestélye. Mindenképpen elsőrangu szorakozásra van kilátása folyó hó 8-án vasárnap Czelldömölk müértő közönségének, akkor tartja ugyanis egyetlen művészestélyét *Pintér Imre* a v. Budapesti Népszinház elsőrangu tagja. A fehér családi müsor szigoruan ragaszkodik ahhoz, hogy fiatal urilányok is végighallgathassák, ép ez biztositotta *Pintérnek* és kis művészgárdájának mindenütt a zsufolt házakat, mint legutóbb Miskolc, Kassa, Eger, Nyitra, Zombor, Sopron stb. ahol még a zenekarokba is pótszékeket kellett alkalmazni. *Pintér Imre* régi kedves ismerősünk nemcsak budapesti sikerei révén, de a gramofon lemezek utján is. Ez estén ismerkedünk meg elősször *Parlagi Kornéliával* a vidék egyik legelső soubrette primadonnájával, a budapesti Király Szinház rüen iskolázott hangjával mindenütt egy csapásra hóditja meg a közönséget. Az est harmadik szereplője *Szemere Gyula* elsőrangu komikus aki ötletes magánszámain kivül a conferenciere tisztjét is betölti; meg a zongora kiséret kényes feladatára *Pallós Tivadar* okl. zenetanár vállalkozott.

Tanitók gyülése. A szombathely-egyházmegyei r. k. tanitóegyesület kemenesaljai köre jövő csütörtökön fogja megtartani rendes őszi közgyülését Alsóságon a kath. iskolában. A gyüléssel kapcsolatban a tanitók meg fogják tekinteni a sághegyi kőtörőt is, melynek messze vidéken nincsen párja. — A gyülés lefolyásáról jövő számunkban referálni fogunk.

Megszunt iparjogok. Vizlendvay József kőmivesmester és Vendler László cipész iparukról lemondottak.

Anyakönyvvezetői kinevezés. Vasvármegye főispánja Joó István kisköcski tanitót ugyanazon kerületbe teljes hatáskörrel felruházott anyakönyvvezető-helyettessé nevezte ki.

Szüret. Szőlősgazdáink kedden és szerdan tartottak szüretjüket. A Sághegy mindenfelé igen hangos volt a jókedv és cigányzenétől, amit időnként egy-egy puska- és pisztolydurranás tett változatossá. Érthető is a vigság, mert a nektár bőven csorgott a présből s amellett oly kitünő minőségben, mely a gazdák teljes megelégedésére szolgált. A mustot 52—60 filler jével vásárolják literenként.

A miniszterelnök vármegyénk alispánjához. A miniszterelnök igen szép felhivást intézett a szegénysorsu tüdőbetegek érdekében. A körrendelet felhivja vármegyénk alispánját, hogy a József Kir. Herceg Szanatórium Egyesületnek »Csak egy virágszálat« jelige alatt ismeretes halottaknapi gyüjtését támogassa. A körrendelet a többek között a következőkép szól: — A József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület halával telten tapasztalta, hogy a mult évi »virágszál-gyüjtés« igen szép eredményei is elsősorban a hatóságok és hatósági közegek odaadó közreműködésének köszönhette, épen azért azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy nepmentő vállalkozásának sikere érdekében a szegénysorsu tüdőbetegek ügyét ezuttal is a törvényhatóságok támogatásába ajánljam. Minthogy nevezett egyesület a társadalom minden rétegét pusztitó tüdővész ellen évek óta folytatott küzdelmével a legnemesebb célokat szolgálja, mely működésében az egyesületet az egész társadalomnak kötelessége a lehetőség szerint támogatni s minthogy a közigazgatási tisztviselőknek a nemes cél támogatása és a könyöradomány-gyüjtés irányitása terén kifejtendő önkéntes fáradozására részemről is nagy sulyt helyezek, ennélfogva felhivom a cimet, hogy hatósága területén a nevezett egyesületet a legmeszszebbmenő támogatásban részesitse és a közigazgatási hivatalok vezetőit ily irányban utasitsa. — Az egyesület a közönség körében a tüdővész és az ellene való védekezésről szóló füzetes munkát fog szétosztani. Ennél fogva még arra is felhivja a miniszterelnök az alispánt, intézkedjék az iránt, hogy a hatósági közegek az egyesület gyüjtőiveinek körülhordozása alkalmával a tüdővészt és az ellene való védekezést ismertető füzet a közönség közt osszák szét. — Vármegyénk alispánja minden évben egész lelkével támogatja az egyesületet. Nincs kétségünk abban, hogy ez évben is alispánunk lelkes szózatára a járási főszolgabirák, községi jegyzők és előljárságok megteszik a magukét a nemzet e szomoru és állandó csapásának enyhitésére.

Megszökött juhászbojtár. Dani Vince vönöczki juhászbojtár verekedés miatt két napi elzárásra és 10 korona pénzbüntetésre itéltetett. Dani azonban a büntetés elől ismeretlen helyre szökött. A juhászbojtár országos körözését elrendelték.

Newyork népessége. Newyorkból jelentik, hogy a statisztikai hivatalnak minapában kiadott közlése szerint Newyorknak a mult hó 18-án, amikor a számlálást megejtették, 5.000.407 lakosa volt, teljes negyedmillióval több, mint 15 hónappal azelőtt. Ha az emelkedés a mostani arányokban tovább tart, négy év mulva ugyanannyi lakossága lesz, mint Londonnak.

Dr. Beer, Brünn városának tiszti főorvosa, megállapitotta: Nagyon előrehaladott koru egyéneknél, akiknek szabálytalan székeléssel kell megküzdeniök, a természetes **Ferencz József**-keserüviznek már 8 napon át tartó használata (naponkint 3 evőkanállal) a kivánt, maradandó könyebbülést előidézi. — Kapható gyógytárakban és füszerkereskedésekben. A Szetküldési-Igazgatóság Budapesten.

Kávéház-megnyitás. Fenyes Ferenc, az Uj-kávéház jelenlegi tulajdonosa ma tartja üzletének ünnepélyes megnyitását Sárközy Géza zenekarának közremüködése mellett. A vendégek tombolajátékban is részt fognak venni, melyhez díjtalanul kapnak tombolajegyet. Az uj tulajdonos igen rokonszenves jó üzletember s igy megérdemli a támogatást.

Furcsa gusztus. Sztopilin orosz miniszterelnök gyilkosát Bagrovot fölakasztották. Most azt irják, Kievből, hogy a gyilkos az utolso pillanatig megtartotta önuralmát. Azt kérdezte az orvostól, miképpen tartsa a fejét, hogy a halál mentül előbb elkövetkezzék. A reakciónárius szövetkezeteknek harminc képviselője darabokra vágta a hóhér kötélét és *emlékül* vitte el. Nohát nem drága emlékek-e azok a kötéldarabok és nem furcsa gusztusa van e sok ember-állatnak?

Oláh pénzintézetek az oláh kultura ért. Az »Astra« pénzintézet jubilaris ünnepsége alkalmával a hazai román pénzintézetek vezető tagjai körében fölmerült az eszme, hogy a pénzintézetek valamennyien lépjenek be az oláh kulturegyesület alapitó tagjai sorába. Az alapitó-tagsági dijat ezer koronában allapitottak meg. Van pedig ez idő szerint 156 oláh pénzintézet. Ime az oláh pénzintézetek az oláh kulturáért! — Azt meg itt, alkalomadtán, örömmel jegyezzük föl, hogy Mostarban (Bosznia) megnyilt a magyar iskola.

A kisipar érdekében. Olvasóink bizonyára figyelemmel kisérték a Magyar Gazdaszövetségnek Lugoson tartott nagygyüléséről a hirlapok által hozott tudósitásokat. Már Darányi Ignác volt földmivelésügy miniszternek, mint a Szövetségnek elnöki megnyitó beszéde is hangos tolmácsa volt a magyar erzelmeknek, de nem kevésbe fontosak azok a nyilatkozatok, amelyeket Kálman Gusztáv kereskedelemügyi államtitkár tett a kormány kisipari programmjáról. Kijelentette a többi közt, hogy az *ipartörvény módositásának* ügye serényen halad előre és hogy hamarosan megoldást nyer a zárora kerülő [illegible] dolgoztak ki a munkásbiztositás terén is és hasznos ujitások történnek a *kisiparosság támogatása* érdekében. Mikor lehet komolyan hozzáfogni e nevezetes reformok megvalósitásához, ez csak attól függ, hogy a törvényhozás mikor kezdi meg ujra az alkotó munkát.

Vágóhid átalakitása. Weisz Kálmán helybeli vállalkozó bizatott meg a helybeli vágóhid sertésvágóhidnak való átalakitásával, melyet 720 koronáért keszit. November 1-én átadják a használatnak.

Szálloige. Plane nekünk, magyaroknak, sok szállóigénk van. Ötletesek, találók és meglepően talpraesettek. Nagynevü, okos, tudós és legtöbbször a mindennapi élet közelről ismerő praktikus emberek ajkairól hangzottak el és mi — ugyancsak a mindennapi életben azokat megbecsüljük, megörökitjük és — hivatkozunk rájuk. A szállóigek egy része talán idők multával elenyészik, de ujak és ujak támadnak. Kaltenburg Emil »Gondolatok az olvasás után« cimen irt egy kis értekezést, amelynek befejező szavai ugyan nem lennének e besorozhatók a szállóigek közé? Azt mondja: »Azt állitom, jobb az embernek az egek csillagai után nyulnia és egy örökkévalóság igazságával kacérkodnia, semhogy a kezét ölbe rakja és folyton a halálra gondoljon!« A. . .

Ipartestületek tanácskozása. A ipartestületek országos szövetsége az idén október 15-én tartja meg közgyülését. A közgyülésnek ezuttal az ad jelentőséget, hogy napirendre kerül az ipartörvénynek reviziója és hogy a munkásbiztositási törvény által okozott sérelmeket is tárgyalni fogják. Több kisebb fontosságu kérdés mellett állást foglal a közgyülés az masoktatás ingyenessége dolgában és, határozni fog az egyes ipartestületek részéről benyujtandó inditványok és javaslatok dolgában is. A tárgyalandó kérdések most vannak előkészites alatt.

Szüreti teendőink. Most, hogy szüret van, nem lesz talán erdekteien néhányat a szüretelésnél követendő szabályokból elmondani. A szüreteléshez akkor fogjunk, mikor a szőlő a teljes érettségét elérte, amit a következő jelekről ismerhetünk fel: 1. a venyige és a csuma barna szinü; 2. a bogyók héja áttetsző; 3. a bogyók a kocsányról könnyen levalnak; 4. a lé édes és ragadós; 5. a szőlőmagvak barna szinüek. A tapasztalás régen beigazolta, hogy a késői szüretelés által hasonlithatatlanul jobb, tartalmasabb és igy értékesebb bort nyerünk. Az érett szőlő a könnyü fagytól nem igen szenved és ha az éretlenek elfagynak, az nem éppen nagy kár, mert csak a jó szőlőt rontanák el. A szüretelésnél az a főszabály, hogy az érett szőlőt az éretlenektől elkülönitve szedjük, ne pedig mindent, ami a tőkén van, egy puttonba hanyjunk, mert egy éretlen szőlőfürt három érett fürtnek a borát teszi rosszabbá. Épen azért előbb az érett fürtök s csak bizonyos idő mulva szüretelendők a későbben érők. Már a telepitesnél figyelemmel kell arra lenni, hogy a korai fajok későn érőkkel össze ne kevertessenek. Minthogy azonban az ugyanevezett siller-borok ez idő szerint nem oly kedveltek, mint a vörös és fehér borok, ennélfogva a fehér szőlők külön szüretelendők. A szüretet esőben ne folytassuk, se pedig korán reggel, amikor még nagyon harmatos a szőlő, ne fogjunk hozzá, mert az esővizből és a harmatcseppekből nem lesz bor, hanem a szávakkal, ha esőbben vagy harmatosan szedjük a szőlőt, több, de rosszabb bort nyerünk. A kora reggeli órákban azért sem celszerü a szőlőt szedni, mert ilyenkor a hőmérsék igen alacsony: a nagyon hideg must pedig igen lassan jő erjedésbe. Ha az éretlen szőlők megfagytak, akkor az elfagyott szőlőfürtöt pálinkafőzésre használjuk föl. A bor jósága nagy mértékben emelkedik, ha a szőlőt lebogyóztatjuk, mert a szőlő csutkája a bornak fanyar izt kölcsönöz. A szüret kezdete előtt a szükséges edényeket jó karba kell hozni és gondosan kitisztitani; ezt a szüret folyama alatt is minden este meg kell cselekedni, annál bizonyosabban, minél melegebb az időjárás a szüret tartama alatt.

A szüreti mulatságon Ferike egy darab tortát kapott édesanyjától és rögtön kezdte betömni az édes falatot. — Ejnye, ejnye Ferike! Hát mit kell mondani? ! — Ferike, alig szuszogva: *Még!*

Blauspitz ur és Gorglstein ur. — Hallja maga Blauspitz! Aztán csakugyan szereti maga az én leányomat? — Kérem Gorglstein ur! Mennyi a kisasszonytól a hozomány? — Husz ezer korona — rögtön kifizetve! — Gorglstein ur! En az ön leánya nélkül nem élhetek! . . .

Apróságok. Petike: Ez is hajolaj ebben az üvegben, mamuska?

Az anya: Nem, ez ragasztó gummi.

Petike: Azért nem tudom hát levenni a kalapomat a fejemről . . .

*

János gazda: Mégis csak nagy a tudomány. Egy talján kitalálta a módját, hogyan lehet telegrafálni drót nélkül.

Feleség: Az semmi. Ezt a repedt fazekat eszkábalja össze drót nélkül — az lesz valami!

*

Atyafi (a korcsmároshoz): Tiszta bort kérek, seprüt ugy is ad az oldalbordám, ha hazamegyek.

NYILT-TER.

(E rovatban közlöttekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.)

Nyilatkozat.

A »Janosháza és Vidéke« czimü lapnak 1909. junius 27. és november 20-iki számaiban nevem aláirásával »Nyilatkozatok« láttak napvilágot, amelyeket Kemény Simon tanitó ur magára nézve sértőeknek talált és amelyek miatt ellenem sajtopert is tett folyamatba. A mai napra kitüzött esküdtszéki főtárgyaláson is kijelentettem, ezuttal is kijelentem, hogy a cikkek tényállásai csak tanuvallomasomra vonatkoztak, én Kemény Simon urat serteni távolról sem akartam, dr. Marton Adolf vádjait magamévá tenni egyáltalán nem kivántam, ezuttal sem kivánom. Ilyen körülmények között Kemény Simon urral szemben sajnalatomat fejezem ki és kötelezem magam ezen nyilatkozatomat a »Kemenesalja« czimü Czelldömölkön megjelenő lapban saját költségemen közzétenni.

Győrött, 1911. október 4.

Novák Pál sk.

Ne feledkezzék el a

30.000 koronás CERES-PÁLYÁZATRÓL!

Közelebbi felvilágositás minden kereskedőnél nyerhető.

hető: Dinkgreve Nándor papirkereskedésében. — Ára 160 korona.

Nyersolaj, szivógáz, Diesel
benzin motorok és lokomobilok

Gyors szállitás
Kedvező fizetési feltételek
Messze menő jótállás.

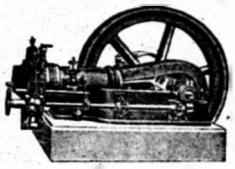

Drezdai motorgyár reszv. társ.
Németország legrégibb, legnagyobb motorgyára. — — Vezérképviselő:
Gellért Ignác és Társa
BUDAPEST, V. Koháry utca 4.
(Alkotmány-utca sarok.)

UNGHVARY JÓZSEF
SZŐLŐTELEPE ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PEST MEGYE)
nemes gyümölcsfa-
csemete, bogyógyümölcsök, vadoncok, kerti zöldségek,
sima és gyökeres szőlővesszők
stb. kaphatók.

FIX FIZETES
és magas jutalék mellett alkalmazunk vidéki ügynököket sorsjegyek részletfizetésre való eladásához. Havonként elérhető jövedelem 300—600 korona.
Hecht Bankház Részvénytársaság
Budapest, VI., Ferenciek-tere 6.

Eladó ház.
Czelloömölkön, a Petőfi-utca 4. számu
ujonnan épült ház
mely áll 2 utcai szoba, egy konyha, egy előszoba, éléskamra s a szükséges mellékhelyiséggel **azonnal eladó.**
Bővebb értesités nyerhető:
Lada Józsefnél Szombathely,
Máv. fűtőház.

Szőlő-oltványok
szőlővesszők és Gleditschia (előkertesitésre alkalmas) **csemeték**
beszerzésére legmelegebben ajánljuk a legjobb hirnévnek örvendő
Szücs Sándor Fia
szőlőtelepét Bihardiószegen.
Ha a saját érdekét tartja szem előtt, ugy ne vegyen addig oltványt vagy vesszőt, mig a fenti cég nagy képes árjegyzékét nem kérte; ingyen és bérmentve. Ezen árjegyzék minden szőlőbirtokost érdekel hasznos tartalmánál fogva.
Olcsó és pontos kiszolgálás
Számos elismerő levél.
A tisztelt érdeklődők a telep megtekintésére szivesen láttatnak.

Az egész országban minden gazdánál dicséretet és nagy megelegedést aratnak
BENZIN és NYERSOLAJ
MOTOROS
CSÉPLŐKÉSZLETEK

Minden gazda maga kezelheti, nem kell gépész, sem hatósági engedély.
Rendkivül olcsó és tiszta piacképes cséplés, már 4 lóerejü gépeknél is egész 20 lóerőig.
Motorainkkal a községben a házak között az udvarban szabad cséplni.

Szives figyelmébe! Minden gazda, ki egy motoros cséplőkészlet beszerzésének csak gondolatával is foglalkozik, kérje egy levelezőlapon képes árjegyzékünket — ingyen és bérmentve küldjük — és abban oly fontos adatokat talál, hogy azonnal mindenben teljesen tájékozva lesz.

Bérmentes szállitás az ország minden állomására

Legujabban megállapitott igen előnyös árak és kényelmes feltételek

KELLNER ANTAL és FIA
BUDAPEST, VÁCZI-UT 4. SZ.

Jókarban levő

300—400 literes

boros hordók

azonnal eladók

özv. Tory Györgynénál

Czelldömölkön.

„M-i-i-t r" Papa megengedte! Hisz valódi JAKOBI-féle Antinicotin-cigarettahüvelyek fadobozokban!

Vigyázzon! Csakis a »JACOBI« jelzésselvaldi!

A VASMEGYEI

Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ÁRUOSZTÁLYA

SZOMBATHELY.

Ajánl: Mindennemű mezőgazdasági és ipari gépeket, malomberendezéseket, benzin- és nyersolajmotorokat, cséplőgép-garnitúrákat, gép- és nyersolajat, műszaki cikkeket, zsák, ponyva és kötél árukat, mindennemű műtrágyát kartellen kívül, vetőmagvakat, erőtakarmányfeleket, belföldi és porosz kőszenet, kovácsszenet, mészet és cementet, tűzoltó-felszereléseket stb. stb.

Mérsékelt árak!

Méltányos fizetési feltételek!

Központi iroda: Kőszegi u. 2.

Raktár: Széll Kálmán u. 25.

Árajánlattal és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Képviselőt minden községben keresünk.

HORVATH LAJOS

SZOBA, CÍMFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

CZELLDÖMÖLK, KIS-UTCA 2. (Szőlő vendéglő mellett.)

Szobafestések, cím- és templomfestések, mázolások elfogadtatnak és jutányos áron kifogástalanul készittetnek.

NAGY PÁL

czelldömölki férfi-divat terme

Hollósy-tér, az apátsági székházban.

A budapesti szabászati tanfolyamon elsajátitott legujabb szabá szerint készülnek a legkényesebb igényeknek is megfelelő

uri, papi, sport és egyenruhák

jutányos árakon.

A divatterem mellett a t. közönség kényelmére

szövetraktár áll rendelkezésre,

hol is a legdivatosabb, jó minőségű szövetek idény szerint

nagy választékban beszerezhetők.

Az őszi és téli idényre!

SZÉNÁSY GYULA budapesti szövetraktárának

őszi és téli teljes mintagyüjteménye

állandóan megtekinthető üzletemben

s abból a legcsekélyebb megrendelést is az eredeti árakon teljesitem.

A mintagyüjteményt házhoz is elküldöm megrendelőim szives meghivása után.

Német Márkus divatáruraktára

CZELLDÖMÖLK

Nyomatott Dinkgreve Nándor villanyüzemű könyvnyomdájában, Celldömölkön.